

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De sacro altaris mysterio libri sex - Cod. Aug. pap. 139

Innozenz <III., Papst>

[Reichenau], [14./15. Jahrh.]

Statuta synodalia reverendi patris domini Ottonis

[urn:nbn:de:bsz:31-89351](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-89351)

Incipiunt statuta Synodalia Reverendissimi patris
domini Octonis episcopi Constantiensis.

Omnino dei et apostolice gratie episcopus Constantiensis
omnibus secularium et regularium ecclesiarum
parochiarum plebanis vicariis plebanis
canonicis capellanis presbiteris et clericis pa-
uitatis et diocesis Constantiensis vobis constitutus
pater et frater salutem in domino sempiternam
Dei deorumque equo modum cuncta porci-
nans ab eterno incipientes legem esse noluit codi-
tores ut se homines esse agnoscerent et veris
impulsat insolentis roboraret iustitia iustet
equitas et candor maior innotesceret honestas
Et enim lex tradit ut appetitus nostris sub iure re-
gula limitet. et propter legem deum humanum ut
honeste vivat alterum non ledat in se sui vni-
cuique tribuat informat. Nos itaque consideracione
inducti diversas constituciones synodales bone
memorie Rudolphi. Haimari. Burkhardi. Har-
quardi et aliorum predecessorum nostrorum in diversis di-
spersis codicibus / quare aliquando propter suam
plurimam confusionem inducere videbantur
aliquando vero oblivione quadam transierunt
ita quod unam constitutionem obtineret frequenter
dubitabatur ad commune cleri nostri utilitatem
in unam compilationem quibusdam in diversis mu-
tatis ac penitus adiectis et reseratis superfluis
compendiosius redactis. Adiacentes aliqua

noua que iure fundantur, cetera de finit et
continent honestatem clericalem q cu po-
ribus aucte nra ordinat de consilio et
assensu plator et alior in hac sancta syno-
do pncipaliter mandamus p nos inuolabiliter ob-
seruari

Volentes ne vniuersi nob subiti hoc tm libel-
lo p constitucionibus nris synodalibus in
futurum utant que sub sigillo nro qlibz de-
canis subditi in hie teneat p pnm seu
alium vicem eius gerente qfrils sui decana-
ty singulis annis qualibz excusacione res-
sante bis publicand

De summa tuitate
et fide catholica

In pncipis ipse omnia et singula in sac-
ramentali concilio vniuersi memorie
celebrato p tendendissimo in xpo pnm
dm Crisp archiepim vniuersi met-
ropolitani nri tam de fide catholica
q venacione et memoria passionis dm
nri ihu xpi et ipse beatissime nris sep-
q virginis marie ac rformacione moru
pvide statuta et ordinata que p expresse
huc volumus hie deuotissime suscipimus et
illa ab omnibz subditis nris inuolabiliter

observari mandamus Indulgentiasq; simi-
les s; C. quadraginta dies punitatem et
syoces inas omib; q;rit a q;ssis q; iuxta
mentem eor;dem statutor; q; hereses **Wiche**
wicleff **John** **hus** et **comino** de p;ta dap-
nator; opam ul' efficiam dederint ac ut
qui memoria passionis d;ni n;ri ihu xpi
s;u venator; gloriosissime **virg** marie de
inceps egerint de dei omnipotent; ma; aucte
ma; ordinaz; de iuncta eis p;ma clar; p;ri

Decimo Decani Ruben excessu
Otto archidiaconi d;ni Burkardi

Indemnitatib; eor;az; ul' **B**eneficior; que
frequent; p;pter eor; longam vacacione
grandia in p;nalib; et temporalib; dispendia
patiunt; occurrere cupientes **Burkardi** p-
dem epi **Constan** p;decessor; n;ri vestigiis
inherendo **Statuimus** ut quib; decan; seu
cu; locu; tenens singul; annis ad minus bis
s; in quibuslib; sex m;esib; semel imp;nia con-
fir; suoz; niloco capitulari niloco congre-
gator; dom; **B**eneficior; infra d;canatu; suu;
vacantib; curat; et no; curat; que ul' epus
collatorib; seu patronis eor; a iure statuta
vacaverint n; non de p;re collatorib; et p;romis

ac cor nobis diligencia inquirat nobisq; seu
vicario nro in specialibus illa cu suis et
patronoz seu collatorz nomibz infra ^{duos} pro-
ximū mensem post inquisitionē huius stati
sequentem in scriptis notificet q si facere
omiserit pena suspensionis ab offiō dmi
noz ipō fco incurrat quam etiam pe-
nā quilibz consim q sit pmissū requisitū ea
Decano scient celant incidat simili modo
Ver quia nonnulli p textu litteraz aplice
quas se impetrasse mēcūtem ecclesiastica
bñficia pā temeritate impiculu aiaz suaz
psumunt occupare. **Q**uod dicitur ut dete-
quibz Decano seu cu locū tenēs tam cor
qui infra suū Decanatu ecclesiastica bñficia
vigore lraz aplice assēcut quā etiam
bñficioz et patronoz eorūdem noia infra
proximū mensem atēmpē assēcutōn huius
pūtanēn nob ul vicario nro rescribat
seu notificet Alioq; siles pena ut pferit
ipō fco incurrat

Ex eodem processu

Octo articuloz

Proterea statuimus et ordinamus ut quilibet
Decanus seu locū eius tenēs proximos tres
menses omēs suos q frēs ecclēsiā pstrōs secu-
lares et religiosos infra suū Decanatu bene

ficia etiaſtica inofficiantes ad eſtendū dū
 ſibi inueſtituras aut inducias bñficiorū
 ſuorū moneat et eos qui infra ſex dies a
 monitione huiusmodi illas ſibi non oſtenderint
 ab inofficiatione bñficiorū huiusmodi aucte aucta
 ſuſpēdat et decreto nullū ſuū decretū
 ad inofficiandū aliq̄ bñficiū eccliaſticū
 ni prius oñderit ſibi inueſtiturā aut inducias
 ſigillatas ſciens vellet ul̄ admittat q̄ ſi
 q̄piam talū huiusmodi ſuas ut p̄ſent ſibi non
 oſtendentem in reſiſſione et inofficiatione
 eccliaſtica bñficii cont̄ p̄miſſa tollare p̄ſum
 p̄ſerit eo ipſo exponeſ ſubiaceat

Ex eodem p̄ceſſu

Octo articuloꝝ

In ſuper ordinamꝝ ut nullus in decan
 ſuū curiale in e dyoceſ electꝝ a' electꝝ
 duo non dūm q̄firmatꝝ officium decani an
 confirmacione ſua amob ul̄ vicario aucto ebe
 nendam exercere a ſe decanū notare ul̄
 ſcribere vel p̄tali gerere quolibꝝ p̄firmat
 Si quis autē ſecꝝ ſecit exortacione ſinam
 eo ipſo ſcꝝ incurrat et decreto ad decretatum
 huiusmodi in abſolū exiſtat

Ex ſtatutꝝ marquardi

Epi Conſtan

Dominibus et singulis decanis nob subiectis
p[ri]ncipali statuto p[re]cipimus ut notarios excessus
et p[ro]ferimus illos quibz etia scandalizatur
quor[um]cu[m]q[ue] infra suu[m] decanatu[m] b[en]eficiator[um]
seu alio[rum] clericor[um] infra mensem p[re]sentem
a p[ar]te notarie sue p[ro]curandu[m] nob seu iurisdic-
tione no[n] faciant et g[er]ant q[uo]d si quis facere
neglexerit sic eo ip[s]o ab offi[ci]o suo d[omi]no[rum] suspens[us]

Deo Ep[iscop]o Constan[tiensi]

Considerantes q[uo]d decani p[ri]ncipales p[ro] con-
stituti ut cleri honestate et g[er]ant utili-
tate p[er]uenire excessus eor[um] referat mandata in-
vicarij et officialis n[ost]re debite exequantur
et singula que asserunt mandant ad no-
ticiam g[er]ant suor[um] deducant q[uo]d t[er]m[in]o a decana-
tibus suis absentes neque adimplere
decanat[us] ut q[ui]s decan[us] dicit n[ost]re const[itu]t[us] teneat
infra suu[m] face p[re]sencia p[er]sonale decanatus
ut absentes a suis decanatus decani si infra
mensem p[ro]xim[um] a publicac[i]o[n]e p[ri]ncipali ad p[re]sencia
tali[ter] se cum effen[us] recipit et ca[us]a illi q[ui] sede-
tate a suis decan[us] absentantur et in abs-
entia huius p[ri]ncipali mensem p[re]sistent huius sub
decanatus sunt eo ip[s]o p[ri]ncipali moxq[ue] can-
d[is] teneatur g[er]ant capitulares p[er] d[omi]no
alio[rum] decani quore et aliu[m] decan[us] cu[m] assem-
bligere q[uo]d si can[on]ic[us] face sic eo ip[s]o ab offi[ci]o
d[omi]no[rum] suspens[us]

Nullus clericus p[ro]p[ri]us sine seculari sine religiosus existat
exco[m]m[un]icari s[an]c[t]i ordinis infra civitate[m] & dyoc[es]i[m] in
publico admittat[ur] si p[ro]p[ri]as aut Vicarij in se ad-
mittendu[m] fore prius se ondat si quis aut tales q[ui]
h[oc] statutu[m] admittit p[ro]sumit exq[ui]s s[an]c[t]is ip[s]o fo[re] i[ur]e

¶ Subrica d[omi]nionate
et obediencia
Marqu[ar]dus ep[iscopu]s Const[antien]s[is]

Statuim[us] ut am[er]ic[us] Decan[us] r[ati]o p[ro]p[ri]a
v[ic]e p[ro]p[ri]a sine ino[m]n[ia] n[on] subiect[us] h[ab]e[re] m[er]it[us]
aut Vicarij et officij in m[er]it[us] eor[um] mandata m[er]it[us]
ubiq[ue] infra l[im]ite[m] s[ue] p[ro]p[ri]e recipiat & obediencia[m]
exco[m]m[un]ic[ati]o[n]e[m] n[on] e[st] defect[us] h[ic]

maior et eorum mandata inuenient ubique
infra limites sue provincie recipiat et
obediencia exequat inuicemque hanc nullo
modo prodatur s. p. uiribus defendat
Secus autem faciens sit ipso excommunicatus **frō**

Idem

Inhibemus quoque ne quispiam de
h. eorum nob. subiectorum cuiusque congregacione
capitulo aut quocumque iniquitate
quod in iudicium statum honorum eorum
const. seu iurum episcopali tractet in
teresse dando consilium auxilium ul
favore scienti presumat Secus autem ^{1. dolose}
faciens sit ipso excommunicatus **frō**

Publi. de iudicis

Vincentius eps. in processu

Octo articuloz

Quia cause in iudicialibus cu de
iudicibus et quibusque p. eos qui p. tate
hinc iudicandi et canonum statuta no
ignorant tractari et diffiniri de-
bent Statim ut deinceps unusquisque
p. hinc cura curar ac subditos p.
cohabitatio seu sepata habitatio ul ma-
cionum fama publica ul veritate

aronee fiunt ita q^d de h^{is} an iu-
re subsistere possint saltem pba-
bile dubiu extitit talis p^{ro}quam
hoc sciuntur specificet noncat
ut sup h^{is} infra m^{en}sem p^{ro}mos
p^{ro} declaracione decisionis ac s^uad ad-
iudiciu^m 2 examen ante me Const^{it}
reerant et ibi diligenciam faciant
de claracione seu decisionem si
h^{is} pctant 2 abinde cum h^{is} mod^o
usq^{ue} ad fine quantum incis est pro-
sequantur. Alij tali momenti si
h^{is} infra unum m^{en}sem se q^uem
p^{ro}serint ac p^{ro} curat^o qui subdi-
tos suos cons^u p^{ro}missa p^{ro}ter
collerant p^{ro} se ob^oacionis s^uad
in^oant. In h^{is} q^uoq^{ue} omⁿibus
2 singulis subdit^ois cleric^o 2 layc^o
cu^ocu^oq^{ue} sc^o s^u codic^ois existat
ne de examine cognicione ul^l dea-
sione quazcu^oq^{ue} causar^o m^onom^o
al^lu^o se int^{er}mittant. Sec^o aut^o faa-
entes d^oct^oina s^uli ex^oone s^une
eo p^{ro} subiacere

1
c^ost^o 2 uob

Pubrica de foro p^{ro}petua
Burhardus ex eod^o p^{ro}cessu

At tendentes q̄ layci de cetero me
 hoc in intrinsece se no debent
 omnibus 2 singul cetero 2 laycalibz
 psonis p̄cui 2 dyoc Const̄ m̄
 vbi libz constitut̄ iudicium ne q̄
 quam ip̄oz clericoz aut layca in
 casibus quibus de iure ul consue
 ad cetera forū recurrendi existat ad
 iudicia laycalia seu seclaria scienter
 trahat a se trahi ad talia cōp̄entat
 vel huiusmodi iudicia subeat seu
 idem a quatenus videat. Sed aut
 facientes ip̄o f̄o exortationis sine
 mentiant.

Marquardus Epus

Sicetia in h̄y bono me dicto q̄cūq̄
 cetera p̄sona cui ul dyoc Const̄
 nob̄ subita civilem auxiliū ul
 subsidium laycale cont̄ nos seu iur̄
 decorem n̄r̄z sibi qualitat̄q̄ assumat
 aut minore ul sibi p̄curet. Cont̄m̄
 aut̄ facientes eo ip̄o ex̄m̄s sine
 subiacent.

Lubrica de p̄batoibz
Burhardi impressu
Decto articuloz

Advocandi si quis quorundam
qui lras de gra ul iusticia anob
Anato seu offi nris impetrato sigri
obtinent ab eisdem sicq solo signo
contenti talibz lris p sigillat vtut
Ad condones q signa hmod ducant
significat q lre quibz appoita sunt
p sigilliferu nrm debeant expediri
pnti constituone d' enim omz lras
talz impetrao et infutu obtineas
nulla fore robore efficacie ul mome
ti eos etiam qui deinceps talibz lris
p verp et efficacibus vtent ex racio
sua hoc statuto pmodamq

Fubrica de ma 2 re iudicata
Marquardus epus Const

Intelleximus q m' du caraz Civitas
2 dyoc nre Constam Pores seu ple
banu cu suis subdit in caus amoni
alibz tam simplicibz quam impedi
toz memoria nre Constam vbi expe
dit debnt adveniant 2 lat sine d' f
finitimis p tendentes sufficere q lec
aom sine intermit pces ubnt sine
lris 2 sine red recedere sep'caam

contigit qd lat f hmoi fuis ptes cora
 suis plebanis & alijs assent eas ali-
 latus ce quam sunt et de iude pccu -
 dano curiam mraz visitantes uari-
 ant de pces et contrarias reprob
 smas. **Volentes** & pcul hmoi
 obuare pnci edicto distructi mly
 demq ne detcto aqms ctiaz non
 seu plbuo pmissa quomolobils faciat
Decernentes ptribus ptribus assen-
 tibus smas pro mrio ul cont mrom
 latus absq smaz hris debite sigillat
 credi no debere. Et nil nichilomin
 eisdem talr assentibus impressu
 ctie in edictis et adstacinetoz co-
 munionc eos excludimq salua mort
 articulo donec & quousq smas hmoi
 scriptas et debite sigillatas obtineat
 Pcces aut & plebanos ctiaz si de
 inde pmissa ppetrauerint aut ctia
 quamcuqz smam hmoi anqz illam
 scriptam aut sigillata vident pub-
 licae psumpserint pnci statuto ex-
 caniq. **Sequitur** **Fubrica** **de vita** & **hunc**
stare **dicor** / **Marquard** **epus**
Constancien

Presenti etiam statuto prohibem^{us}
ne deceto aliquis clericus infra or-
dines constitutus a beneficiis infra
Civitatem & dyoc^{esim} Constan^{tiensem} vnu sub
mensura publice vendere m^{er}itudo
fercula lectisternia & hospitium admo-
dum publici hospit^{is} a mercatoribus
admodum laycorum exercere vna res
venales pro lucro captando immitt^{ere}
emere ut caris vendat seu alio illiute
mercari p^{ro} se ul^{ter} imp^{er}itam p^{er}sonam
quolibet presumat. Si quis aut talia
facere p^{ro}sp^{er}it n^{on} se infra vnu m^{er}
spaciu a tali m^{er}itacione seu negociacione
subtraxerit. ext^{ra} si beneficiis exi-
stat a p^{ro}ceptione fructuum beneficiorum
Si id n^{on} beneficiis ab off^{icio} suspensionem
incurre volumus ip^{so} facto

De vacante

vacante

Decto epus Constan^{tiensis} II
Quia clerici vagabundi qui vagi
seu eberhardini & ulfali vau^{er}
schulor^{um} m^{er}cupant^{ur} quor^{um} vita deo od-
ibilis est et ecc^{lesie} scandalosa imp^{er}duom
animar^{um} suar^{um} & alior^{um} f^{ide}l^{ium} noc^{er}
re machinant^{ur} sac^{ra} p^{ro}vincial^{ia} conc^{ilio}
desistis inherendo Statuimus ut

eos deceto recipiet hospitet seu alimta uel
 quecuq; auxilia eis qua dñi tales fuerint
 impret. **Secy aut** faciens si cetera^{ca} p^o
 fuit sic co ipso ab exco^{ne} officij sui susp^o
 sa **Sino** laycalis p^ona fuit p^oabsolu^o
 cone ad nos seu vicariū m^omittat

Pubrica de clericis no residentibus
Harthardus ipressu Otto archidoro

Qum ad hoc sint cetera^{ca} beneficia depu^o
 tata ut incis ad fruendu^o alossimo
 tales assumant^o qui p^o se ipos volut et
 possunt eoz curam exerce^o. **Statuim^o**
 ut quib; infra **Conu^o** & **Dyoc^o** m^oz benefi^o
 at; em^oenq; stat^o q^ol^o iudic^ois extitit em^o
 benefi^o residentiam p^ona ul certū ordine
 de iure statuto ul consuetudie iquirat in
 illo infra p^oxi^om mensem p^osonali^o i^osidere
 incipiat & abinde q^o dñi beneficiū hui^o ob
 tinit talem residentiam faciat se q^o ad or
 dinem que omne benefi^o sui iquirat iuxta
 statuta tempa obtineat p^oxi^om

Transgressorem nō p^oter penas a iure sta
 tutas sibi exco^{ne}is sine decernim^o subiac^o

Dequit Pubrica de p^ondis

Harquardus Epus Constan

Item statumur ut quilibet religiosus infra
dyocesim nostram Const. curiam regis avari
titulu huius beneficii sui singul. annis impmo
sui decanatu Caplo Decano seu vicario nro
impetratu ostendat titulo huiusmodi ulla fides
adhibeat nisi forte Romanus pontifex illi
sibi concessisset et hoc inscript. apparet declara-
tu si quis no qd pmissa venis aut sine
opponenti titulo prochnalem etiam regis
psupsit vlt. penam imp. Cois sic vntu
huius statuti excoms uncto inmodatu. Et
etia quam eor. inofficiauit ecclesiasticis subia
ctas interdicto

Demsta
curia

Publica De Insupercomibus
Simardus in pssu Octo articulo

Quoniam inuict. sacis in superis sine etatis
maturitas grauitas mori et hraz scia
requirida pna ppetuo conatio prohibemur
edicto ne demceps a quib. sacerdos secularis
ul. religiosus infra Curie et dyoc. Constanz
quodcuq. ecclesiasticu. beneficiu. cu. cura ul. sine
cura confirmatu. ul. no. confirmatu. absq.
instituce seu inuestitura aut inducis seu
licencia a nob. vicario nro a. alio legitime ac
plras sigillatas obtent. ut. pns. loci Decano
ul. cu. locu. teneti ostens. regere aut quolibet
inofficiare suo ul. alieno noie psumat nisi
vno beneficii etor. seu vicarii Cappellani ve. pso.

natu meo resideat cuius notie & consensu
 a quo ut sciam in dno imbi officiat. Se-
 cus autem faciens ipso feco exigentia
 smas incurrat. Concedimus tamen ut bu-
 ficio postquam pmo patae cepit possit lo-
 ci decano pze ul aliu quem duxit eligend
 per pmi pmi mesem et no ultra indi-
 lina providere

Pubrica de regularibus
Marquardus eps Const

Quoniam no nulli Religiosi Cont
 deu et suam Institutione multipliciter
 et notorie excedunt cor plati desides et
 negligentes in obfuacone regulari disci-
 pline ac correcone excessum existunt
 eos p mstra nre dmi nri ihu xpi req-
 rimus & hortamur ut psonas regulares sibi
 subiectas ad obseruanciam regulari suar
 ut statutorum regulariu diligenciam indu-
 cant moneant et alliciant ut si opus est
 stricam compellant ut de offi o gmisso di-
 gniam deo possint redde rationem. Quod si
 ultra puaritatees ordinis sui fuerint a-
 gtemptores seu negligentes ul remissi pro-
 cepto se nouerint no solu ab offi deponere

de h et alio modo sui regulam sua castigando
dos cu offensa no solu ppa ver etiam alie
na ac sanguis subditoꝝ suoꝝ desuis manibꝫ
requiratur

Subrica de custodia eucharistie
et reuenciam sacramentoꝝ

Marquardus epus Constan

Ne ppter sacramentoꝝ irreuenciam ira
dei seruet ministros Beatum ut eu
charistia crisma et oleu scm subdiligenti
custodia seruent Cum aut sacerdos eu
charistiam ul oleu infirmoꝝ ad dictu
tem deportauerit videat q supplicio et
stola seu orario induty supposito mudo
uelamine manifeste et honeste ante pro
sui camponella et line pcedentibꝫ h faciat
Omibꝫ octa die penitentibꝫ et ofessis qui
sacerdotem eucharistiam ul oleu infirmoꝝ
tali deferentem eudo ul redendo asso
ciauerit si h die fecerint dec. si no
d nocte cu line poul alieno victici dies
diminet et pmo p indulgencas ab
aliis gressas aucte nra ordinaria mise
ricordie in dno relaxamus

Publica de nuptiis et Sponsalibus
Marquardus eps Constantien

Hac constitutione prohibemur quos
 sacerdotum eiusdem et dyoc Constantie
 semis nuptiis seu alibi quod in facie ecclesie
 sollempniter contrahendi mensit. Quod si fe-
 cerit excommunicatus singulis ipse factus iurat
 Si autem aliqui ex ipso subditis nuptiis et
 desine contraxerit mox postquam hoc sciverit
 eos moneat ut nuptiis per eos tractu
 in facie ecclesie infra proximum mensem solle-
 mizent nulle mensis infra dominica in-
 nocentii et octavas pentecostes forte ma-
 daret. tunc enim infra mensem proximum per
 octavas pentecostes nuptiis huius in facie
 ecclesie sollempnizant tenentur. et si idem
 facere contempserit seu eos curaverit
 ut preferat ipse monere non curaverit
 tam curatus quam contempserit huius excommunicatus
 singulis ipse factus incurrat

Publica de Iudeis
Marquardus eps Constant

Hic Iudei decet in civitate ac dor-
 mitione mutices vel pimentes habe-
 ant christianos districtam inhibemus quia
 indignum est quod filii libere filios famuletur

amicis omnibus iporum seruentibus ac
mariabus percipientes ut a seruentibus eorum
infra proximum mensem a publicacione p[ri]ncipaliter
recedant. quos etiam iudici liberare dimittit
teneantur. Transgressores non huius sta-
tuti sunt eo ipso excommunicati. Si iudici mu-
tati et fluentes huius non dimiserint ut
proferant omnibus xannis ne cum illis comer-
cium aliquod exerceant sub simili pena prohibentur.

Subrica de adulterio

Marquardus eps Const

Quedam persone relicto tercio choro
non verentur una domo in adulteri-
is amplexibus manifeste cohabitare
in scandalum plurimorum quorum saluti pro-
videre cupientes eisdem districtius precipimus
ut infra quiddecim dies proximos post
publicacionem p[ri]ncipaliter abiniret recedunt
omnes autem qui decreto eorum sibi adhe-
rere et cohabitare presumpserint auctoritate p[ri]ncipaliter
statuti sint ipso facto excommunicati.

Subrica de captivitate

Octo eps Const

Poliatores seruatorum ac captivos

alios qui transeuntes pias aut stratas
 publicas viduas pupillos & personas alias
 eorum bonis vi spoliant ac eorum violencias q̄
 p̄turbacione desiderande pacis induant ea
 si uolumus inno feriente correccionis gladio
 pena mulctari ut tam ipsi quam recep-
 tantes eos et sciens dantes eis auxilium
 ad fauore ipso fco sine anathematismo daci

Subiuncta de usuris

Marquardus eps Const

Surarios actus diuina & humana lege
 facti nominis exprobratos et conuictos ex-
 centes usuras nominis Constancia co-
 alio iure penas statuit exquisitas h̄
 quia quesito nono fenerandi colore no
 nulli sub titulo vendicionis excent usu-
 ras qui pecunias mutuant daci indu-
 ctis ut statuto die recipiant fructus
 forte in duplici valore quos de inde mit-
 to ampliori pecunia vendat. **Q**uida
 etiam emendo rem peccata quita venditor
 dimissam statuto tunc paducta nio
 usurarum quita reuedat hys fraudibus ob-
 uiando. **P**hybomne que usurarium
 absoluat ut ecclesia rapiat sepulchrum
 si canonicis p̄stita de minus restitueris in

constitucio[n]em aplicam in conu[n]lio Linc[ie] sciam
que h[ab]et de usuris. li. vi. ca. qu[od]q[ue] subs[er]pta
quam in omnibus prochnalib[us] eccl[esi]e p[er]cipi
mus singulis annis p[re]sentem curam d[omi]ni
semel viz in d[omi]no quadragesime qua tunc
iudica sollempn[iter] publicari. Et antequam
constitucio p[re]dicta cuiq[ue] sit inq[ui]sita illam
uolumus hic de v[er]o ad v[er]um inserere. **Ut autem**

Quamq[ue] usurarii manifesti de v[er]is
quas accepit fact[is] s[ic] expressa q[ui]tate ut
indistincte in v[er]ba noluntate mandauerit
archiepiscopo[rum] ca. ad eccl[esi]a sepulcra negetur
si de v[er]is ip[s]is fuit p[er]t[inent]e pacunt[ur] facul
tates eor[um] plenarie satisfacti ut illis q[ui]bus
facienda est restitucio si p[re]s[ent]e sint ip[s]i ut
alii qui possint eis acquirere vel eis ab
sentibus loci ordinari[us] a' a' vices gerent[ur]
sive v[er]o p[re]dictie in qua testator habi
tati coram a' quib[us] fide dignis de p[ar]te par
rochia quib[us] quid[am] ordinari[us] in casu aut
v[er]o p[re]dicto modo cautio[n]em hui[us] eor[um] no[n]
liceat p[er]t[inent]e constitucio[n]is auct[orit]ate p[re]cipere ita
q[uo]d illis p[re]m[iss]e actor acquirat aut seruo
publico de p[ar]te ordinari[us] mandato ydoneo
de restitucio[n]e faciend[a] sit tantu[m] scilicet
si recepta[rum] usurar[um] sit q[ui]tate manifesta
illam semp[er] incaucone p[re]dicta exp[re]ssim volum[us]

Alioquin aliam recipiat cautionem huius
 arbitrio moderanda ut eam scienter non
 minore quam visum creditur moderet.
 Et si seorsum fecerit ad sacrorum residuum
 teneatur. Omnes autem religiosos et
 alios qui manifestos usurarios con-
 vincti sanctorum forma ad ecclesiasticam
 ausi fuerint admittere sepulchram pe-
 ne laccronen concilii contra usurarios
 promulgatae statim subiacere. Illi
 manifestorum usurariorum testamentum inter-
 sit aut eos ad confessionem admittat
 sine ipsis absolvat nisi d' usurarios
 fecerint tempore satisfaciendo psuarum
 omnibus facultatibus p'sent ne p'mittat
 cautionem. Testamenta quoque manifestorum
 usurariorum aliter facta non valent si sint
 irrita ipso iure

Fabrica de penis expressu
Hammic' epi Constanti

Sac' provincial concilii non
 Rudolphi Hammic' marquandi ep'oz pro-
 decessor' n'roz vestigiis inherendo
 hac constitutione perpetuo valitura sanc-
 tum. ut si mantea quecuqz ecc'ia. ul

secularis persona cuiusvis dignitatis statum
condicionis existat instigante dyabu-
lo infra civitatem vel dyocesis de-
vicium et p[er] clericos se gerentes inter-
fecerit vel mutilavit a' calum sine
licentia superior[um] ipsius clerici captivavit
detinuerit vel incarceravit eo ipso
intra eandem provinciam totius decanatus
iniquo huius delicti commissu a' de-
vicium huius capere fuit et non solum
nullo decanatu s[ed] etiam in quibusvis
alijs decanatus in quibus quocumque
calum detineri contigerit. Et in omnibus
locis in quibus interfectores vel mutila-
tores a' captivatores seu eius oplices
ipsi consilium auxilium et iuvamen pre-
stantes domicilium a' domum ob-
tinent et sine defacto sine de iure
iurisdictionem exercent seu obtinuerint
vel exercuerint a' mora exaverint
et adque deveniunt quod diu in eis de-
fuerint et post singulis eorum abinde
necessum ad tres dies continuos ipso
facto cassetur a' inanis et fuerit di-
strictissime etiam cum in eodem tam
diu quousque lesio nobis et ecclesie fuerit

decanto flagitio factum et in eodem huius
 tenore relaxatum. Tales autem in unum
 res tamquam expositi eo ipso a singulis
 archiepiscopis emittentur. donec absolutio he-
 neficium manerint. tamque obtinere
 Si autem hii qui iuxta premissa interdum
 suae deberent se ualeant pignoran-
 tiam quomodolibet obseruare. Quibus
 ut reor seu plibam ecclesiarum prochnalium
 in quibus prochnis facinorosa peccata commissa
 sunt statim et infra unum diem spacium
 decano si prius infra decanatum fuerit. Alio-
 qui canonicus ut si canonicus abesset
 viciniori presbitero curato illius decanatus
 puncti rem gestam referet quod decanus seu
 canonicus a viciniori presbitero curatus
 omnibus ecclesiis quibus decanatus huius
 et etiam religiosi antea communitate
 infra biduum prius hoc idem facinus
 manifestet ac in eodem peccato et in toto
 decanatu suandum fore notificet quibus
 super huiusmodi fidei plena sit in his
 volumus adhiberi. Si quis uero reor
 seu plibam ecclesiarum prochnalium aut
 decanatus ul canonicos. hoc in unum pro-
 ceptum implere contempserit ex omni
 finis eo ipso in eam a qua non possit
 nisi magna satisfactione penam liberari

De pmissa tamen. constitutionibus le-
galibus & provincialibus tot sacros p-
dicos editi et alij que de ppor penis
tractant no intendimus derogare
s pocius eas in suo robore pmanere
volumus

Fabrica de pmissis & remis-
sionibus exstatut a naxp d i

Quia no nulli religiosi tinnis
suis no gcenti impudione aiaz in
caus sedis aplice ac nob rferuat
necum. & dyoc Const subditos nos
absolue psumit hz de hoc nullam
recepit pteatem pnti d rto in hobe-
mus ne deinceps quisquam religi-
osus & similia quolibz attemptet de-
cernere q nudo verbo ipoy religio-
sorum afferentiu se talon pteate hie
n alias d pteate hmg fecit fidem lomm
documentis no credat ac declarates
absolucos eoz mcauz p dict stat
nullas ee n hoc pteate us de optica
sen nob sic eis concessu Transgres-
sor aut hmg saluar statuti si nro
facto ex gmatu. sequit

Decretum episcopi Constantiensis

Ubi periculum maius imminet ubi paul-
dubio est plenus consulendus. At-
tendentes igitur quod manifesta peccata
non sunt occulta correctione puni-
da et quod malum ubi oritur ibi puniri
debet omnibus peccatis in his districtius
inhibemus ne quicquam super peccato pu-
blico absolute quolibet presumant et
se de quoque publico crimine intromit-
tant. Volentes quod publicos peccatores
postquam casum publicum fore in-
tellexerint in eos ad nos seu vicarios
nostros absolvendum et deinde ibi pu-
niendum ubi publice deliquerint rem-
ittant ac decernentes absoluciones
penitentiarum in eis super publicis cri-
minibus de cetero fieri nullas fore ro-
boris vel momenti. In contrarium excessus
non obstantibus quibuscumque.

Idem

Declaramus insuper quod penitenti-
arii nostri presentes et futuri nullam hinc
petentiam sibi socios in officio peccati
nostri assumere a vicariis suis alii committi

Item
Secreta ordinamus et p[ro]hibe-
re deo p[ro]hibemus ne quis p[ri]morum
viro[rum] deo h[ab]eas confessionales seu
confessionis testimoniales sibi co-
fiteantibus d[omi]n[is] quolibet p[re]sumat
decretis h[ab]eas h[ab]ere p[ro]ced[er]e d[omi]n[is]
nullam fidem e[ss]e adhibendam Si q[ui]s
autem h[ab]eas testimonialib[us] absolutio-
ne m[er]itis nob[is] reservat[ur] indigne
seu de tales ad sui cautelam forsan
p[ro]cederit ad nos seu vicarium n[ost]rum
pro talibus remittatur

Item

Insuper omnibus p[re]s[er]t[er]im et
non curat[ur] m[er]itis e[ss]e d[omi]n[is] dyoc[es]e
p[ro]hibemus ne de can[on]ib[us] ep[iscop]alibus
nob[is] reservat[ur] quos d[omi]n[is] m[er]itis
v[er]o a notandas p[ro]mittit[ur] audat
s[ed] ad nos seu vicarium n[ost]rum omnes
infra septi remittant[ur] Decretis
absolutio[n]es p[ro]ced[er]e absq[ue] p[re]s[er]t[er]im
dubio seu qu[er]sione n[ost]ra seu vicarij
n[ost]ri m[er]itis h[ab]eas p[ro]ced[er]e v[er]o
articulo f[er]as viribus p[ro]ced[er]e carce

Item

Item

- R**emittitur itaq; ad nos seu vicarium in
 Receptisaco, Reconfirmato, & reordinato
 Item qui incestu quifit
 Item qui scienter consanguineam uxorem
 ul sponse cognoverit
 Item mlti. consanguineo viri sui se scie
 ter comiscens
 Item q; mltimo p; sponsalia iurata cu
 alia quam sponsa contraxerit
 Item mlti. que antequam certificaret
 de morte mariti cu secundo geraxit
 Item ille qui virginem defloravit oppressit
 seu rapuerit
 Item p;mens seu negligens quam plem
 de msc sterilitatem ul abortum quob; parans
 Item homicida fto p;cepto consilio q; sensu a
 auctoritativa exhortatione seu alio quifmo
 Item voti transgressor
 Item ille cui fuit sollempnis iuranda
 Item q; symoniaco
 Item usurario / Rapto / Sacilegno
 Item incendario / Latro /
 Item etiam consecratam sanguinis a se
 nimis effusam polluens
 Item q;libet ecclie ul civitatis a' civitatis
 ul libertat' ecclasticz violator
 Item q; excoaty a canonice ul constitucione

- Item quilibet irregularis
 Item sacerdos proditor confessionis
 Item celebrans in eadem interdicta vel aliam
 non consecrato a mobili sine lina vel si
 impeditur aut non ieiunans
 Item non ordinatus celebrans vel ministras
 in ordine quem non habet
 Item sacerdos coeuns cum ea quam bapti-
 zavit vel ad confirmandum tenuit a cuius
 confessionem audiuit
 Item sacerdos cum culpa vel negligencia
 aliquid inhonesti vel scandalosi a sacramento
 Item sacerdos notorius fornicator a
 publicus concubinaris
 Item quilibet de iuramento seu uenies qd sui
 iuramentum
 Item quilibet maleficus sorilegus dms agm
 anrussus incantator anghromator
 Item falsarius literarum vel monete
 Item publicus blasphemus seu male-
 dicus si deum istos an virginem et suos
 blasphemiae publice presumpserit
 Item quilibet manus inlicitas iniurias impa-
 tiam aut uirginem suam
 Item quilibet sodomita
 Item quilibet concubinaris in iuramento uinc-
 te uxore cum secunda vel in iuramento
 seu recipiens sacrum ordine quidam uita
 cetera
 2 uenies

- Item quicquid qui ut que in morte quicquid effect
- tualiter machinatus ut machinata fuit
- Item scienti coriens cum infideli
- Item promotus palam quod ipse episcopus sine lina
- Item fortune aut psalterium ut ex statuta
- tempora promotus
- Item excois ut suspensus aut mēdāns
- in ordine suo ministras ut qui tali ligatus
- aliquem ordinem suscepit
- Item scienti sepeliens corpus excois ianni-
- terio ut etiam non excois tpe mēdā
- Item abutens quolibet sacramentis ecclie ut
- puta hostia crismate ut alia re sacra
- Item omnis adulter et adultera
- Item quilibet scienti baptizans ipam plem
- ut illam tenens in baptismo a confirmacione
- Item omnis hereticus et fautor et participator
- hereticę pravitatis
- Item quilibet publice criminosus
- Item quilibet coriens cum sanctis in omnia
- Item omnis clandestine contrahentes
- Item omnis pastor suo excessu prophanam
- scandalizans

Item

Ad sinistra suspitionis tollendū ambigū
um subhybenq ne quis sacerdos scilicet

ut religiosus de cetero confessione iudicij
audiat alibi quā in loco publico ubi
videri possit. Secus aut faciens ex quibus
suis ipso facto maneat

Rubrica de sine excommunicatione
ex processu Burkardi epi Const

Luoniam nonnulli ex tunc se abso-
lutos esse non minus mentantur ex-
quorum quoniam in praesentia eueniunt aiaz
pnti consuetudine in hiberniaque de cetero
quisquam sacerdos curiam nobis subito
quidamque persona eius proclama quam
semel prius seu in eam ut officij mri
habeat excommunicationis sigillatam excommunicationem
denunciat a' cont' quam tales lras
vidit ut recepit vltra ad d'na sua stier
admittat ut corā ea celebret a' absolu-
tam credat ut teneat si absolucōm suā
litterariorum 2 sigillatam ab eo sigillo
qui eam excauit sibi p'us ondat. Trans-
gressorem autē de cetero excommunicationem
sine ipso facto subiacere

Deo epus Constans

Quia par ualere pmissa statuiss
si cor excauit negligenter p'p'ea
statuimus volumus 2 ordinamus ut in h'is

171
etiam collegiatarum seu monasteriorum se-
cularium et regularium Civitatis et dyocesis Const-
placis principalis sine decanatu ruralium
ruralis constitutionum synodaliu pdeat
seu pnt libelli copia sub sigillo mo ap-
probata infra duos menses proximos p
publicatione pncipali pariet recipiat et de
inceps infra eundem catie. monasterii
sine decanatu pdeat pncipali pncipali statu-
torum notitia reservare studeat et transgressor
autem huius constitutionis sic ipse fecit ab
officio suo dno suspensus et

Idem
Quibus absentes tam ad hanc syn-
nodum vocatos quossemque quos geniticia
pena condigna ferre exerceat in causis
animarum nra ad pncipales ad pncipales monentibus
misericordius agentes sub spe quod futurum
talibus committant penarum huiusmodi effem
duximus suspendendum

Idem
Insuper vocamus et tenore pncipali Civita-
tis omnes etiam regulares et seculares
Civitatis et dyocesis Const- placis exemptos
et non exemptos ut pnt ut alii tam
necno decanatu ruralium deanos cano-
nicos et confres quos p duos ad hanc

ex singulis decanatus ab eis eligentes in pro-
xima nostra futura synodo quam deo coe-
derit. In hac civitate Const. Anno futuri
vix. 1528. Inapicendo mane diei xxviii ex
altissimo scilicet cruci cu[m] continuatione diei
sequenti intendimus celebrare cu[m] suis
solus ornantibus ecclesiasticis compareant au-
dituri et tractaturi nobiscum quidque
tunc ad reformationem morum et filie patri-
ecclie scilicet pertinere si ex emeritis ca-
duntur locum vel tempus mutandum quia
loci et tempus mutacionem esse etiam con-
gruo tempore intendimus publicare. Et
si qui in eadem futura synodo iuxta
predicta compere non curaverint talia
proculdubio propter quinquaginta canonicos pu-
niri et non obmittentur sic e[st] finis Sta-
tutorum Synodaliu[m] edito adno. dno. octavo
epo Const. Subano. dno. an. cccc. xxviii. et

**Subdelegatio caroline concessa p sacru
conaliu Constam anno ccc lxxviii die Januarij**

Quoniam in facione d'na Abbas mo-
nasterii Scriptoru exē muros Const
et executor cū certis alijs executoribz nris
cū clausula. Et te nos et duo a' vno vrm
et onfrascripta p sacrosam et g'ralem Sy-
nodu Constam Sepuatoz. Venia^{ti} duo offic
Curo Basilien Salute indud et debita dili
in missis h'as sacrosce et g'ral synodi Constam
ei uera Bulla Blubea in filia canapi more ro-
mane tunc Bullataa sanas integras et illesas
omnes p' sus uicio et suspitione caritate pvenit
dum in p' p'coru libenter p'ortu Basiliens
et Canonie Constam cōtate in m'na p'ncipaliter
constitutu nobis humil' p'ntatas cū ea qua de-
cuit reuenciam nos nouit recepisse. C. nar qd
h'as tenor deuo ad v'm se et est talis Sacra-
sancta et g'ralis synodus Constam Venabili
fratibus. Basilien et Lausanen epis. ac dilect
ecclie filio Abbati monasterii Scriptoru exera
muros Constam Salute et dei omnipotne b'ni
Adcompestendos conatos nepharios p'uersoz
qui psonas et loca ecclia^m sup bonis et sumibus suis
offendere ac multiplicibus p'curbare molestis
no verent' tamtomag' decet p sacru g'rale con-
aliu optenu remedio prouidare. q'nto p amplio
turbatae h'ius et molestie indine manifestatis
offensam. necnon ecclia^m libertate redundare
dissendiu dno scit. Duda siquidem cū indisp

p

^{ciuitat. rōres}
mudi p̄tibus Consules & rōres n̄nō alij qui
p̄tatem h̄re uidebantur tōc onera uideban-
tur frequenter imponeret cōis ut ditione
cōis q̄dicois f̄m subeis sacerdotu ueret
quam subpharaone fuisse qui leḡ d̄ne no-
cicianon habebat quicq̄ omibz aliis finitui
subact. Sacerdotes & possessiones eorū imp-
stiam libertate dimisit et de publico eis ali-
moniam ministravit. In cōcilio **Lānen** ecclie
et in iunnicata prouidendo subanathemat
discipline prohibita exicit ne cōsules rō-
res a alij preda ecclias et viros ecclasticos
Tallio seu collati ul exactionibz aliis assuac
psumat transgressores et fautores eorū
p̄cipiendo anathemat sine subacte donec
satisfactio impendat q̄petent. Et etiam de
inde in ḡnali cōcilio editū fuit q̄ si ep̄i forte
simil et̄i elio etiam si tanta n̄titate ul utilitate
inspicerent ut absq̄ ulla coactōe ad redimendos
comunes utilitates ul n̄titates laycorū nō supe-
terent facultates subsidia p̄ccas laycorū ducen-
cedenda minime sup hoc consules romano p̄o-
cessiones & sine que atalibz ul de ipor manda-
te forent p̄mulgare cōt̄ n̄t̄ et manes nullo
v̄nq̄ temp̄e ualitate. De ead̄ impo ḡnali ḡlio de
crecū exicit illū qui infra tempus sui regn̄is
propter fractione constitutionū ul sanctorū h̄mō-
sustinerent anathema canōy p̄ illud nō eēt ad sat-
fronem debitam apellendi neq̄ non ip̄o successore
q̄ non satisfact̄ infra mensem manē eccl̄a censura
conclusum donec satisfact̄ q̄petent̄ cō succederet
monē qui substitueretur in honore. Postmodū uero

quos

cū

vbi

filii recordacionis honoris p[ro] certis artente conside-
 rans q[uod] quondam **Fidricus** r[ati]o olim **Romanus** imperator
 tunc subdiaconi & deuotione s[an]c[t]e romane eccl[esi]e p[er]sistens
 ad laudem eiusdem eccl[esi]e & sac[ra]e d[omi]ni romane imp[er]ij
 cupiens ut exomptat quor[um]dam erroribus & ini-
 quis statuet p[er]petuo desicent de cetero eccl[esi]e & eccl[esi]astice
 p[er]sone plena fruere quiete et secura libertate
 gauderent ac p[ro]p[ri]e & iuste attendens q[uod] quor[um]d[am] p[ri]-
 uatoru[m] iniquitas adeo habundabat ut non dubitaret
 cont[ra] eccl[esi]am disciplina et sacros canones statuta
 sua infringere ad usus eccl[esi]e p[er]sonas et eccl[esi]e
 libertate editu[m] tali lege huius statuta n[on]q[uam] inuicantur
 et p[re]cepta iurata inuicari & omnia sca[ri]ta et consuetudines
 que ciuitates & loca p[ro]p[ri]as ul[tra] opulentes a quecu[m]q[ue] alie
 p[er]sone con[tra] libertate eccl[esi]e ul[tra] p[er]sonas eccl[esi]e q[ui]m[od]o
 edicte aut fuere contempserunt cont[ra] canonicas ul[tra]
 imp[er]iales sancciones de p[re]p[er]o captari b[er] infra duos
 menses post ip[s]o let[er]a publicacione p[er]petuo aboleri
 faceret et si de cetero facerent talia contempserunt illo
 ip[s]o iure de cetero et n[on] illa ul[tra] eos sua iurisdic[ti]one pri-
 uatos nec non locu[m] ubi talia deinceps p[re]sup[er]a fuisset
 banno anille auri fisco imp[er]iali p[re]ceptum
 subiaceri. **P**etates n[on] consules statutar[um] et septo-
 res statutor[um] p[ro]p[ri]e n[on]o p[ro]p[ri]e locor[um] ip[s]or[um] q[ui] qui
 sui statuta et consuetudines memoratas iudicarent
 ex tunc eent ip[s]o iure infames quor[um] fines & actas
 l[ite]ras statuerat aliquant[um] no[n] cont[ra] q[uod] si p[er] annu[m]
 p[ro]p[ri]e constitutum in uent[ur]a forent contemp[er]ores
 bona eor[um] p[ro]p[ri]e sui imp[er]ij mandauit imp[er]ie ab
 omnib[us] occupari aliis nichilomin[us] alijs p[er]petuo
 cont[ra] tales in eisdem g[ra]uibus concilijs p[ro]mulgatis
Et n[on] p[ro]p[ri]e noluit idem tunc imp[er]ator q[uod] n[on] illa p[ro]p[ri]e
 ul[tra] p[er]sona pub[li]ca ul[tra] p[ri]uata colligat seu exactiones an-
 tianas ul[tra] p[ro]p[ri]as eccl[esi]e ul[tra] alijs p[ro]p[ri]e locis aut

ecclesiasticis personis huiusmodi imponere seu in eadem
bona presumere quod si se contingeret et requisita ab eadem
ut in ipso huiusmodi emendare contempneret et excommunicari
refunderet et nihilominus banno imperiali subiaceret
quod sine satisfactione debita nullatenus remitteret.
Secundum insuper quod quocumque gentes vel persona piam
in excommunicatione propter libertatem ecclesie violata persistet
ipso iure sine deo banno imperiali subiaceret a quo
nullatenus existeret nisi prius ab eadem beneficio absoluto
obento. Et insuper ordinaverat ut nullo ecclesiasticam
personam in criminali quocumque vel civili iudicio seculari
trahere presumere. Contra easdem causas sanctiones
et constitutiones imperiales quod si se contingeret actor ipse
iure caderet et iudicium non teneret. et iudex sine
exequo iudicandi auctoritate. priusquam quod iudices episcopales
qui clericos et personis ecclesiasticis iustitiam denegare p
sumerent. contra requisita sua iudicatos amitterent.
Constitutionem ipsam de concilio eadem firmi suorum sancte Ro-
mane ecclesie cardinalium qui tunc erant auctoritate apostolica
approbans et confirmans ipsam mandavit in viola-
tores p[ro]p[ri]os excommunicatos eadem auctoritate mutari et
deinde ad audientiam domini memorie Karoli quarti
etiam Romani imperatoris semper augusti deducto quod
non mille seculares persone impotestas et officios pub
constitit. videlicet Duces Marchiones Comites Barones
et alii domini temporales nunc consules civitatum et
opidorum villarum et locorum rectores in diversis principatibus eiusdem
imperiis si timore proprio statuta singularia et iniquas
ordinationes motu proprio et defectu contra ipsas personas
ecclesie et ecclesiarum libertates ac eorum privilegia condi-
derant illis quod defectu et publico verberantur contra canonice
et legimas sanctiones. ut patet quod nulla bona temporalia
imperiali ecclesiasticam conferentur. Et ne clerici in
sacris ordinibus constituti ad actum et testificand

In quibus et maxime p[ro]p[ri]e eius aliquatenus adm[itt]ere
 crederent q[uo]d exortati laici & pub[li]ci denunciatu[m] & civili
 foro minime admittentur & repellentur. Et insup[er]
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni ep[iscop]ales & s[an]cti ecc[lesi]e & r[ati]ones p[ro]p[ri]as p[er]tinetem
 reu[er]e et bona clericor[um] occuparent arcestant et
 oblationes & fidelium muneret acq[ui]sitiones et
 actiones et tallias indubitas debone et redditus
 ecc[lesi]ar[um] exigent et extorqueant possessiones ecc[lesi]ar[um]
 et p[ro]p[ri]as eor[um] denudarent incendijs & rapinis
 conuocant clericos et laycos fros l[ib]re ad lib[er]e
 amicitia villar[um] oppidu[m] & locor[um] p[ro]p[ri]os insidere & sigil
 lare recusarent donatas & legata ad fabricas et
 ecc[lesi]ar[um] structuras q[ua]ra p[ro]p[ri]os uoluntate & alior[um] q[ui]
 interat comere usurpare p[ro]sumerent ac infraude
 & odium clericor[um] debone etiam et rebus eor[um] d[omi]n[is]
 que no[n] tam negotiaconu[m] p[ro]p[ri]os usibus p[ro]p[ri]os p[ro]p[ri]os
 h[ab]ere succubant seu dua faciebant. **Theodoricu[m]** exigit
 et recipere non uerebantur. Et confingentes ad ecc[lesi]as
 et eor[um] amicitia h[ab]ere exortu[m] **Contra** canonicas
 et impiales sanctiones h[ab]ere p[ro]sumerent & p[ro]sumerent
Idem **Karlus** imp[er]ator tamq[uam] uanissim[us] p[ri]nceps uo
 lens imp[er]iss[us] p[ro]uidere de remedio saluati **Etiam**
 de quor[um]dam p[ri]ncipi[um] duoru[m] **Comiti** **Baroni** **Fideliu[m]**
 alior[um] sac[er]dotu[m] sepe d[omi]ni concilio auct[orit]ate imp[er]iali q[ua]nt[um]
 statuta & consuetudines p[ro]p[ri]as tamq[uam] p[ro]canonicas
 & amiles sc[ri]ptas exisse & p[ro]p[ri]a cassantur irritantur
 & antiane de cassa & irrita nulliq[ue] ee uoluit robor[um]
 ut moment[um] p[ro]p[ri]ens subimp[er]iali **Baroni** pena **Imp[er]is** p[ri]nc[ipi]s
 & s[an]cti **D[omi]ni** **Imp[er]ialis** **Consulib[us]** p[ro]p[ri]atibus & alijs
 mofficijs publicis in code imp[er]io constituit **Et** ex
 tunc ip[er]o[rum] statuta & ordinationes sicut in p[ro]p[ri]is
 ecc[lesi]ar[um] libertate edita fiant o[mn]ino reuocarent et
 del[ict]a collerent q[uo]d s[an]cti ca no[n] iudicarent ap[osto]l[ic]o
 n[on] s[an]ctas dicta tunc aug[ustin]o eisd[em] in iudicio ut ex iudic[io]
 quomodo p[ro]p[ri]e & con[tra] canonicas libertate poterit
Conuocant insup[er] et eand[em] decreuit auct[orit]ate q[ua]nt[um]

layco cuiusq[ue] stat[us] a' condicione existeret ausu sacri-
lego et ap[er]te temeritate audacia sacerdotu[m] ut clerici
secularium ul' religiosum diffidaret prostriberet capti-
uaret spoliaret occideret mutilaret aut in carere
detineret ul' huius maleficia perpetrantes scienter
receptaret ul' eius fauore p[ro]staret p[er] penas asaco
canonib[us] et legalibus sanctiones merito inflictas co-
ppo reddunt infames et omni honore p[ri]uati n[on] ad placita
et conualia nobilitate admitteret. quocirca hortans
in sup[er] indno et requiens eccl[esi]e p[ro]sonas nullis p[ar]tib[us]
iniquis committerent talia constitutos et legem impia-
lem huius p[ar]t[is] eccl[esi]e Synodos publicarent ne trans-
gressores huius p[ro]mulato[rum] ignoran[tes] sua ualere
in hac p[ar]te malicia excusare p[ro]p[ter] inconstitucio[n]ib[us]
et sanctionib[us] conualio[rum] et honoru[m] p[ro]d[er]e ac imp[er]i-
alibus p[ro]f[er]at pleniq[ue] continerent. **C**um autem
sunt lamentabili querela uenit fr[ater] epi[scopus] et dilecto[rum]
eccl[esi]e filio[rum] d[omi]ni cap[itu]li. **D**e clerici civitate et dyoc[esi]
Const[ant]iensi accepimus nonnulli p[ri]ncipes duces co-
mites Barones et alii seculares p[er]petras eade[m] constan-
com[un]e et sanctionu[m] canonicoru[m] et legalu[m] forsam usuri
et cont[ra] ip[s]as a clerico eccl[esi]e et eccl[esi]asticis p[ro]sonis civi-
et dyoc[esi] Const[ant]iensi p[ro]f[er]at forsam Tallias et gabellas
ac aliis exactiones illicitas. hacten[us] extorsissent
et adhuc extorquere nitantur. **D**e eccl[esi]am bona
cleri eccl[esi]ar[um] et p[ro]sonar[um] eccl[esi]asticar[um] ip[s]ar[um] auerant et
dyoc[esi] inuaserunt arrescunt occupauerunt deti-
merunt et sine usibus applicauerunt. necnon oc-
cupare inuadere arrescere detinere et eisdem sine
usibus applicare sibi. Deserunt p[ro]sumant manar[um] suar[um]
p[ro]p[ri]etate necno clerici ac eccl[esi]ar[um] et eccl[esi]asticar[um] p[ro]sonas
Civitate et dyoc[esi] Const[ant]iensi huius no[m]i[n]e modicam p[ro]uidiam
atq[ue] d[omi]ni p[ro]miss[is] eccl[esi]e et eccl[esi]asticis p[ro]f[er]at
Civitate et dyoc[esi] Const[ant]iensi huius optime p[ro]uidere no-

Al cas eccl[esi]e
q[ui]s q[ui]s q[ui]
sumt eccl[esi]e
collata et p[ro]ba
ca

lentes discretem iure p[ro]p[ri]a s[er]vata induratur s[er]v
 obie d[is]p[er]te p[er]cipiende mandamo q[ui] nos ut duo
a[ut] un[us] v[er]um p[ro]uos ut palu seu alios eisdem s[er]v
et c[er]t[is] p[er]sonis civi[ta]tis 2 dyoc[esis] Constan[tiensis] p[ro]d[ic]t[is]
 cont[ra] quosdam transgressores 2 violatores co-
 stitutum 2 sanctorum eorundem Civitatis status
 2 dignitatis et excell[ent]i[er]i[um] fuisse efficac[iter] defen-
 sione auxilio assistentes no[n] p[er]metat[ur] eos
 con[tra] canonicas 2 legales constituciones 2 sanc-
 tiones huiusmodi indebit[er] molestar[ur] n[on]
 eadem constituciones 2 sanctiones ubi 2 q[ua]n-
 expedire videat[ur] sollempn[iter] publicat[ur] fiat
 transgressores 2 violatores huiusmodi et p[er] in-
 stant[ur] sine d[omi]ni 2 quocumq[ue] expedierit tam
 diu exha[er]es a[ut] anathematizatos publice
 nunciari donec ab ea d[omi]ni Talliar[um] 2 collectar[um]
 imposition[um] 2 quar[um]libet exco[m]muni[ca]tion[um] n[on] non
 bono[rum] eorundem et c[er]t[is] p[er]sonas Civitatis et
 dyoc[esis] Constan[tiensis] huiusmodi quib[us] arrestatione
 occupacione detentione applicacione 2 diffida-
 tione omnino desistant n[on] et efficac[iter]
 restituant eisdem clero. eccl[esi]e et eccl[esi]astic[is]
 p[er]sonis Civitatis 2 dyoc[esis] Const[antiensis] huiusmodi occupacione p[ro]-
 missor[um] p[er]sonis lesis seu gravatis Tallias ga-
 bellas exactiones ipsas ac ead[em] bona eccl[esi]ar[um]
 et p[er]sonar[um] eccl[esi]asticar[um] Civitatis 2 dyoc[esis] Const[antiensis]
 arrestata occupata 2 detenta 2 applicata ip[s]a
 aut que p[ro]p[ri]e ut alios illa p[ro]p[ri]e quib[us] r[ati]o[n]e
 n[on]nominat[is] temere et illicite usurpavit ase
 liberare 2 d[omi]no relaxare ac in manib[us] n[ost]ris iura
 verine q[uo]d de c[er]t[is] talia non committant et ea

comittentibus, non prestat auxilium consilium ul favore
Cont' decore p'curatorum etiam alia iura optima
remedia p'cedendo iuuocato etiam ad hoc si opus
fuit auxilio brachii seculari. Ceterum si forsan
huius transgressores a' violatores ul ea si ma-
danciu r'p'isq' consensuanciu seu danciu nullis
p'se alios d'nce ul iudice pub' ul occulte aux-
liu consilium ul fauorem p'uaa p'mocentibz et
requisitionibz p'nos de p'is faciend' tunc scire
ul quode h'z nequerent. Nos nos monitiones
et requisitiones huius ac citatores quaslibet per
dicta publica miloc' assignanda pub' de quibz sit
resilite conuictura q' adnoticiam d'cor' citatoz et
monitoz huius puenire valeant faciendi plenam
et liberam q'cedim' tenore p'uaa p'tatem. Veli
p'inde r'pos Citatos r'quisitos 2 citatores huius
mittiam arcent et si eis f'z 2 insinuare p'nciali
et p'sonali. Sciatis. non obstante tam p'ic me-
more Bonifacii pape viij quibz caue' ne quis
ex' suam ciuitate seu dyoc' n' incert' except' casibz
et nullis ul' amam dictam afine sue dyoc' ad iu-
dicium euocetur. Sen ne iudices ext' ciuitate 2 dyoc'
in quibz deputati sunt con' quoscuq' p'cedere a' a'
ul alijs iur' suas q'mittere seu a' quos ul' vna
dyoc' tam afine dyoc' eozdem trahere p'sumant. In
modo vlt' duas dyoc' a' q'o aucte p'nciu no tra-
hatur ac de p'sone vlt' certu' n'um' ad iudicium no
vocandis quo alijs constitu'ombus apl'is ord'ia
quibuscuq' a' si a' quibz q'm' ul d'uisim' a' sede apl'
ca indultu existat q' interdici susp'ndi ul ex'ari a'
extra ul ul' certa loca ad iudicium euocari no possint
p'has apl'icas no facientes plena 2 exp'ssam ac de
verbo ad v'm de indulto huius me com'

Datu Constanz xiiii^{to} Februarii Anno ana
tuitate dⁿⁱ m^o ccc^o lxxviii^o Decimo septimo. A^{pl}ica sede
vacante

176

Postquam quidam litterarum p^{ri}ncipum et recep^{ti}o^{rum} su^o
nobis p^{ri}ncipum dⁿⁱ m^o ccc^o lxxviii^o supplicatu^o et
ex aduocato^{rum} a^{pl}icorum negotio^{rum} ip^{si}um dⁿⁱ m^o ccc^o lxxviii^o ac
p^{ro}sonam suam concernentem p^{ro}cedere d^{is}putarem^{us}
Hoc uo alijs t^{em}p^{or}e de causis impediti executione
huius intendere noⁿ valentes ac de p^{ro}uidencia et
lethalitate v^{ost}ris noⁿ modica confidentes uob^{is} vices
mas in hac p^{ar}te totu^m duxim^{us} q^{ui}mittendas et q^{ui}nt
tim^{us} p^{er} p^{ri}ncipes vos affilose rogantes q^{ui} ad ex
ecuto^{rum} huius iⁿo p^{ro}cedat^{is} litterarum tenore et eff^{ic}ac^{ia}
efficaciter intendat. Et si nec contingat imp^{ro}miss^{io}
ut aliquo ip^{si}um p^{ro}cedere ad a^{pl}ic^o de qua nob^{is} p^{ro}cedat
ommodam r^{es}ponsum. Hoc noⁿ t^{em}p^{or}e intendim^{us} q^{ui}nt
sionem v^{ost}ram huius uob^{is} factam in a^{pl}ico r^{es}ponde
re de uocacione ip^{si}um sp^{eci}alem et exp^{re}ssam p^{ri}ncipum h^{ab}
facerem^{us} in eor^{um} in quor^{um} omⁿiu^m et singulor^{um} testimoⁿⁱ
p^{ri}ncipes q^{ui}ntissimis litteris p^{ri}ncipum iuratu^m noⁿim pub^{lic}
instru^{ment} scribi instrum^{ent}ari. et in hanc pub^{lic}am forma
re de h^{ab} mandauim^{us} sigillis v^{ost}ris abb^{at}ial^{ibus} app^{ro}nsion^{em}
fecim^{us} q^{ui}ntissimis. Et quidam sigilla si forte
frangi cor^{ru}pti de uastati a^{pl}ic^o noⁿ recognosti ut
totu^m tolli contingat in h^{ab} p^{ri}ncipum v^{ost}re q^{ui}ntissimis
mome^{nt} causam et euentu^m stare volum^{us} et fid^{el}
decernim^{us} plenariam adhiberi. Datu^m actu
in ecc^{lesia} cathedrali Constanz et ibidem in sacristia ma
iori ip^{si}um t^{em}p^{or}e. Sub anno dⁿⁱ m^o ccc^o lxxviii^o xviii^o Indiction^{is}
nona. A^{pl}ica sede postea carend^o t^{em}p^{or}e sacros^{an}
conal^{is} Constanz die p^{ri}ncipum que fuit x^{vi}o
p^{ri}ncipum idem 20° Tes^{te}bus ad p^{ri}ncipum et